

ZAKONODAVSTVO I PRAKSA

Prihvaćeno: 25.10.2017.

*Ivanka Marković**

Pravni fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci

KRIVIČNA DJELA TERORIZMA U KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE SRPSKE

Apstrakt: Krivičnim zakonikom Republike Srpske predviđena je nova grupa krivičnih djela pod nazivom Krivična djela terorizma (Glava XXIII) u kojoj se, pored krivičnog djela terorizma i krivičnog djela finansiranje terorističkih aktivnosti, koja su i ranije bila dio krivičnog sistema Republike Srpske, nalaze i posve nove inkriminacije. Nova krivična djela u ovoj oblasti su uvedena kako bi se ispunili zahtjevi koje je pred Bosnu i Hercegovinu postavio Komitet za evaluaciju mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. U radu se ukratko obrazlažu pojedine inkriminacije iz ove grupe krivičnih djela.

Ključne riječi: terorizam, finansiranje terorizma, terorističke grupe ili organizacije, terorističke aktivnosti.

1. UVODNE NAPOMENE

Reformom krivičnog zakonodavstva u Republici Srpskoj¹ izvršene su značajne izmjene u krivičnompravnoj regulativi pojedinih instituta opšteg dijela krivičnog prava kao i u pojedinim grupama krivičnih djela. U osnovi izvršenih izmjena je intencija zakonodavca da se obezbijedi adekvatnija zaštita osnovnih ljudskih prava i sloboda čovjeka i drugih opštih i individualnih vrijednosti koje su ustanovljene ustavom i međunarodnim pravom i da se ispune zahtjevi međunarodne zajednice u pogledu zaštite određenih vrijednosti tako što će zakonska rješenja biti prilagođena uspostavljenim standardima zaštite na međunarodnom nivou.

U cilju usklađivanja krivičnog zakonodavstva sa zahtjevima Komiteta za evaluaciju mjera za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma (Manival) uspostavljena je nova grupa krivičnih djela pod nazivom Krivična djela terorizma (poglavlje XXIII, čl. 299. do 305). U okviru ove grupe propisana su sljedeća krivična djela: terorizam, finansiranje terorističkih aktivnosti, stvaranje terorističkih grupa ili organizacija, javno podsticanje na terorističke aktivnosti, vrbovanje i obučavanje za

* ivanka.markovic@pf.unibl.org

1 Krivični zakonik Republike Srpske „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 64, 10. jul 2017. godine, stupio je na snagu 18. jula 2017. godine.

vršenje terorističkih djela, formiranje i obučavanje grupa radi pridruživanja stranim terorističkim organizacijama i uzimanje talaca.

2. TERORIZAM (ČLAN 299)

Zakonski opis krivičnog djela terorizma je reformom krivičnog zakonodavstva u Republici Srpskoj iz 2003. godine značajno izmijenjen i prilagođen zahtjevima koji su proizlazili iz međunarodnih akata, a naročito odredbama Okvirne odluke Savjeta Evrope o borbi protiv terorizma iz 2002. godine. Međutim, imajući u vidu činjenicu da je posljednjih godina došlo do ekspanzije terorizma na globalnom nivou te da su građani u stalnom strahu od terorističkih napada, pred države se postavljaju zahtjevi da efikasnim mjerama borbe protiv terorizma preduprije i spriječe terorističke aktivnosti. U skladu sa takvim zahtjevima izvršene su i djelimične izmjene zakonske definicije krivičnog djela terorizma i predviđene veće mjere kazne za učinioce.

Prema odredbi člana 299. stav 1. Krivičnog zakonika RS, krivično djelo terorizma vrši onaj ko u cilju ozbiljnog zastrašivanja građana ili prisiljavanja organa vlasti Republike Srpske da nešto izvrše ili ne izvrše, ili u cilju ozbiljnog narušavanja ili uništavanja osnovnih ustavnih, političkih, ekonomskih ili društvenih struktura Republike Srpske, izvrši jedno od sljedećih djela koje može nanijeti ozbiljnu štetu Republici Srpskoj: 1) napad na život lica koji može prouzrokovati njegovu smrt, 2) napad na tjelesni integritet nekog lica, 3) protivpravno zatvaranje lica, držanje zatvorenog lica ili na drugi način oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja drugom licu s ciljem da se on ili neko drugi prisili da nešto učini, ne učini ili trpi ili uzimanje talaca, 4) nanošenje velike štete objektima Republike Srpske ili javnim objektima, saobraćajnom sistemu, objektima infrastrukture uključujući informatički sistem, fiksnoj platformi koja se nalazi u kontinentalnom pojasu, na javnom mjestu ili u privatnoj imovini, i vjerovatno je da će ta šteta ugroziti ljudski život ili dovesti do znatne materijalne štete, 5) otmicu vazduhoplova, broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja ili prevoza robe, 6) proizvodnja, posjedovanje, sticanje, prevoz, snabdijevanje, korištenje ili osposobljavanje za korištenje oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili radioaktivnih materijala, te istraživanje i razvoj biološkog, hemijskog ili radioaktivnih materijala, kao i posjedovanje ili korištenje uređaja za aktiviranje ili emitovanje radioaktivnog ili jonizirajućeg zračenja, korištenje ili oštećenje nuklearnog objekta tako da bi moglo doći do ispuštanja ili opasnosti od ispuštanja radioaktivnog materijala, ili upotrebom sile ili prijetnje, ili zahtijevanje radioaktivnog materijala, uređaja za aktiviranje, raspršivanje ili emitovanje radioaktivnog materijala ili nuklearnog objekta, 7) ispuštanje opasnih materija ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava s ciljem ugrožavanja ljudskih života, ili 8) ometanje ili zaustavljanje snabdijevanja vodom, električnom energijom ili drugim prirodnim resursom s ciljem ugrožavanja ljudskih života. Za ovaj oblik djela predviđena je kazna zatvora najmanje pet godina (prema ranije važećem krivičnom zakonu, bila je predviđena kazna zatvora najmanje tri godine).

Iz prethodnog je vidljivo da krivično djelo terorizma obuhvata različite djelatnosti od kojih svaka za sebe može predstavljati radnju izvršenja nekog drugog krivičnog djela, npr. ubistva, tjelesne povrede, otmice i sl. Međutim, karakter tero-

rističkih djela ovim radnjama daje subjektivni elemenat, tj. cilj njihovog preduzimanja, pa se može reći da je zapravo i najznačajniji elemenat krivičnog djela terorizma koji ga razlikuje od svih ostalih dijela upravo cilj preduzimanja navedenih djelatnosti. On se može manifestovati kao ozbiljno zastrašivanje građana ili prisiljavanje organa vlasti Republike Srpske da nešto izvrše ili ne izvrše, ili kao ozbiljno narušavanje ili uništavanje osnovnih ustavnih, političkih, ekonomskih ili društvenih struktura Republike Srpske. Pored ovog subjektivnog elementa krivičnog djela terorizma koji mora biti ispunjen prilikom preduzimanja pojedinih radnji izvršenja, zakonodavac je kod pojedinih oblika postavio i dodatne uslove koji takođe moraju biti ispunjeni. Tako npr. da bi ometanje ili zaustavljanje snabdijevanja vodom, električnom energijom ili drugim prirodnim resursom predstavljalo radnju izvršenja krivičnog djela terorizma neophodno je da bude izvršeno s ciljem ugrožavanja ljudskih života uz istovremeno ispunjavanje jednog od alternativno postavljenih subjektivnih elemenata djela, npr. radi ozbiljnog zastrašivanja građana.

Posebnom odredbom stave 2. ovog člana predviđena je kazna zatvora od jedne do osam godina za onog ko prijeti izvršenjem ili priprema neko djelo iz stava 1. ovog člana. Dakle, pored pripremanja, kažnjiva je i prijetnja izvršenjem ovog krivičnog djela.

Predviđena su i dva kvalifikovana oblika djela. Prvi kvalifikovani oblik (3), sa zapriječenom kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora, postoji u slučaju kada su djela iz stava 1. ovog člana imala za posljedicu velika razaranja ili smrt jednog ili više lica. Međutim, ukoliko je pri izvršenju djela iz stava 1. ovog člana učinilac neko lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje petnaest godina ili kaznom dugotrajnog zatvora (4).²

Prema odredbi stava 5. ovog člana objekti i druge nepokretnosti koje su korištene za terorističke aktivnosti, kao i predmeti ili sredstva koji su namijenjeni ili su korišteni za izvršenja djela terorizma, oduzeće se.

3. FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI (ČLAN 300.)

S obzirom da opasnost od terorizma raste na globalnom nivou svakodnevno, bez ograničenja u pogledu izbora mjesta i žrtava, neophodno je proširiti krivično-pravno reagovanje i na one djelatnosti koje ne predstavljaju terorističke aktivnosti, ali su sa njima blisko povezane. Jedna od takvih djelatnosti jeste finansiranje terorističkih aktivnosti bez koje mnoge terorističke aktivnosti ne bi bile ni preduzete. Zbog toga mnoga savremena zakonodavstva predviđaju krivično djelo kojim se takva djelatnost inkriminiše. Krivični zakonik predviđa krivično djelo pod nazivom finansiranje terorističkih aktivnosti koje se javlja u nekoliko oblika.

2 Kao i za osnovni oblik djela, zakonodavac je pooštrio kazne i za kvalifikovane oblike djela. Tako je za krivično djelo u stavu 3. umjesto kazne zatvora u najmanjem trajanju od 5 godina predviđena kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora, a za kvalifikovani oblik djela u stavu 4. umjesto kazne zatora najmanje deset godina ili dugotrajnog zatvora predviđena je kazna zatvora najmanje 15 godina ili kazna dugotrajnog zatvora.

Osnovni oblik djela (stava 1.) vrši onaj ko neposredno ili posredno daje ili na bilo koji način obezbjeđuje ili prikuplja novac, imovinu ili neka druga sredstva u namjeri da se koriste ili znajući da će se koristiti ili da će biti upotrijebljena u cijelosti ili djelimično za vršenje jednog ili više djela navedenih u Glavi XIII ovog zakonika, kao i krivičnog djela oštećenje ili uništenje javnih uređaja (član 397. st. 1. i 2), oštećenje brana i vodoprivrednih objekata (član 398. st. 1. i 2) ili nekog drugog djela koje može prouzrokovati smrt ili težu tjelesnu povredu civilnog lica ili lica koje aktivno ne učestvuje u neprijateljstvima u oružanom sukobu, ako je takvo djelo upravljeno na zastrašivanje građana ili prisiljavanje organa vlasti u Republici Srpskoj da izvrši ili ne izvrši neku radnju. Dakle, djelo obuhvata davanje, obezbjeđenje ili prikupljanje sredstava namijenjenih za vršenje krivičnih djela terorizma i drugih taksativno nabrojanih djela. Za ovaj oblik djela predviđena je kazna zatvora najmanje osam godina.

Drugi oblik djela (2) vrši onaj ko na bilo koji način neposredno ili posredno daje, obezbjeđuje ili prikuplja novac, imovinu ili neka druga sredstva u namjeri omogućavanja pripremanja djela iz stava 1. ovog člana ili na bilo koji način obezbjeđuje ili prikuplja novac, imovinu ili neka druga sredstva u namjeri korištenja ili znajući da će biti u cijelosti ili djelimično iskorištena na bilo koji način od strane terorista ili terorističke organizacije. Za razliku od prethodnog oblika djela u kojem se sredstva daju, obezbjeđuju ili prikupljaju za vršenje krivičnih djela terorizma i drugih taksativno navedenih djela, kod ovog oblika djela davanje, obezbjeđivanje ili prikupljanje sredstava se vrši u namjeri omogućavanja pripremanja djela navedenih u osnovnom obliku djela ili ta sredstva daju teroristima ili terorističkim organizacijam da ih koriste na bilo koji način. Za ovaj oblik djela predviđena je ista mjera kazne kao i za prethodni oblik djela.

Poseban oblik krivičnog djela (stav 3.) postoji u slučaju kada službeno ili odgovorno lice u banci ili drugoj finansijskog instituciji ili lice koje vrši poslove od javnog interesa koje je ovlašteno za preduzimanje mjera ili radnji za sprečavanje finansiranja terorizma, svjesno propusti da preduzme zakonom predviđene mjere i time omogući izvršenje djela iz ovog člana. Djelo može izvršiti samo službeno ili odgovorno lice koje obavlja određene poslove, a po svojoj suštini djelo predstavlja radnju pomaganja izvršenu nečinjenjem, tj. svjesnim propuštanjem da se preduzmu zakonom predviđene mjere radi sprečavanja finansiranja terorizma. Za ovaj oblik djela predviđena je kazna zatvora najmanje pet godina.

Ista mjera kazne predviđena je za službeno ili odgovorno lice koje neovlašteno otkrije klijentu ili nepozvanom licu podatke koji se odnose na postupak ispitivanja sumnjivih transakcija ili drugih mjera ili radnji koje se preduzimaju za sprečavanje finansiranja terorizma (stav 4.).

S obzirom da se radi o izuzetno značajnim radnjama, zakonodavac je predvidio kažnjavanje i za nehatno izvršenje krivičnih djela iz st. 3. i 4. ovog člana (stav 5.)

U slučaju da se utvrdi odogovornost pravnog lica za ovo krivično djelo, njemu će se kumulativno izreći novčana kana i mjera prestanka pravnog lica (stav 6.)

Na kraju, posebnom odredbom (stav 7) se naglašava da će se oduzeti novac, imovina i sredstva namijenjena za pripremanje ili izvršenje djela iz ovog člana.

4. STVARANJE TERORISTIČKIH GRUPA ILI ORGANIZACIJA (ČLAN 301.)

Poseban oblik priremanja krivičnih djela predstavlja udruživanje za vršenje krivičnih djela, odnosno stvaranje grupa ili organizacija za vršenje krivičnih djela. Iako Krivični zakonik predviđa krivično djelo udruživanje radi vršenja krivičnih djela u grupi krivičnih djela protiv javnog reda i mira, u okviru grupe krivičnih djela terorizma predviđeno je krivično djelo pod nazivom stvaranje terorističkih grupa ili organizacija kojim se inkriminiše stvaranje grupa ili organizacija za vršenje terorističkih aktivnosti. Između ovog krivičnog djela i krivičnog djela udruživanje radi vršenja krivičnih djela postoji odnos prividnog idealnog sticaja po odnosu specijaliteta, pa će se učinilac kažnjavati po odredbi člana 301. ovog zakonika.

Osnovnim oblikom djela (1) predviđa se kazna zatvora najmanje pet godina za onog ko uspostavi ili organizuje grupu ili terorističku organizaciju ili na bilo koji drugi način udružuje više lica radi izvršenja djela navedenih u Glavi XIII ovog zakonika, kao i krivičnog djela oštećenje ili uništenje javnih uređaja (član 397. st. 1 i 2), oštećenje brana i vodoprivrednih objekata (član 398. st. 1 i 2.) ili nekog drugog djela koje može prouzrokovati smrt ili težu tjelesnu povredu civilnog lica ili lica koje aktivno ne učestvuje u neprijateljstvima u oružanom sukobu, ako je takvo djelo upravljeno na zastrašivanje građana ili prisiljavanje organa vlasti u Republici Srpskoj da izvrši ili ne izvrši neku radnju. Dakle, izvršilac djela je organizator, onaj koji uspostavlja ili organizuje grupu ili terorističku organizaciju ili na bilo koji način udružuje više lica radi vršenja krivičnih djela terorizma i drugih taksativno navedenih djela. Za onog ko postane pripadnik grupe ili terorističke organizacija iz stava 1. ovog člana ili na neki drugi način pruža pomoć ili učestvuje u njihovim aktivnostima, predviđena je kazna zatvora najmanje tri godine (stav 2.). Istom kaznom kazniče se i onaj ko podstiče, podržava ili na bilo koji drugi način pomaže stvaranje terorističke organizacije (stav 3.). Za razliku od stava 2. ovog člana kojim se kažnjava pripadnik grupe ili terorističke organizacije, odnosno njihov pomagač, u stavu 3. je predviđeno kažnjavanje za podstrekavanje na izvršenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, odnosno za pomaganje u vršenju tog djela.

S obzirom na izuzetan značaj pravovremenog otkrivanja terorističkih organizacija i grupa, zakonodavac je predvidio mogućnost blažeg kažnjavanja ili oslobođenja od kazne. Tako je za pripadnika grupe ili terorističke organizacija koji otkrivanjem grupe ili terorističke organizacije ili na neki drugi način spriječi izvršenje planiranih djela, predviđena kazna zatvora do tri godine kao i mogućnost oslobođenja od kazne (stav 4.). Dakle, bitan uslov za primjenu ove odredbe jeste da pripadnik grupe spriječi izvršenje planiranih djela. Za pripadnika grupe ili terorističke organizacija iz stava 1. ovog člana koji otkrije grupu ili terorističku organizaciju prije nego što je u njihovom sastavu ili za njih izvršio neko drugo krivično djelo, predviđena je kazna zatvora do dvije godine, a može se i osloboditi od kazne (stav 5.). Za primjenu ove odredbe dovoljno je da lice otkrije grupu ili terorističku organizaciju uz uslov da u njihovom sastavu ili za njih nije izvršio neko drugo krivično djelo.

Kao i kod prethodnih krivičnih djela predviđeno je obavezno oduzimanje objekata i drugih nepokretnosti koje su korištene za terorističke aktivnosti, kao

i predmeta ili sredstava koja su namijenjena za pripremanje izvršenja terorističkih djela (stav 6.).

5. JAVNO PODSTICANJE NA VRŠENJE TERORISTIČKIH DJELA (ČLAN 302.)

Javno podsticanje na vršenje terorističkih djela je aktivnost kojom se pojedinci podstiču na vršenje krivičnih djela terorizma. Zbog izuzetne opasnosti takvih radnji, zakonodavac je predvidio posebno krivično djelo kojim je predviđena kazna zatvora najmanje tri godine za onog ko javno iznosi ili pronosi ideje kojima se neposredno ili posredno podstiče na vršenje djela navedenih u glavi XXIII ovog zakona, kao i drugih djela koja se preduzimaju u cilju zastrašivanja građana ili prisiljavanje organa vlasti u Republici Srpskoj da nešto izvrše ili ne izvrše. Ovim krivičnim djelom se inkriminiše propagandna aktivnost usmjerena na širenje ideja o vršenju terorističkih aktivnosti.

6. VRBOVANJE I OBUČAVANJE ZA VRŠENJE TERORISTIČKIH DJELA (ČLAN 303.)

Ovim krivičnim djelom inkriminisane su djelatnosti vrbovanja i obučavanja drugih lica za vršenje terorističkih djela. Djelo se javlja u nekoliko oblika.

Prvi oblik djela (stav 1.) vrši onaj ko u namjeri izvršenja djela navedenih u Glavi XXIII ovog zakonika, kao i drugih djela koja se preduzimaju u cilju zastrašivanja građana ili prisiljavanje organa vlasti u Republici Srpskoj da nešto izvrše ili ne izvrše, vrbuje drugo lice da izvrši, učestvuje ili da pruži pomoć u izvršenju tih djela ili da se pridruži grupi ili udruženju koja imaju za cilj vršenje ovih djela. Dakle, radnja izvršenja ovog oblika jeste vrbovanje drugog lica kako bi ono izvršilo ili učestvovalo u vršenju navedenih krivičnih djela ili da bi pružilo pomoć u izvršenju tih djela ili da bi se pridružilo grupi ili udruženju koja imaju za cilj vršenje tih djela. Dakle, vrbovanje drugog lica može biti usmjereno na različite aktivnosti povezane sa terorističkim djelima, pri čemu se kao subjektivni element djela, na strani učinioca, javlja namjera izvršenja navedenih djela. Predviđena kazna je kazna zatvora najmanje tri godine.

Drugi oblik djela (stav 2.) vrši onaj ko sa drugim dogovori izvršenje djela iz stava 1. ovog člana ili ko poziva drugog da se pridruži grupi ili udruženju koja imaju za cilj vršenje ovih djela. Dakle, u pitanju je priprema radnja za vršenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana za koju je predviđena ista mjera kazne kao za osnovni oblik djela.

Prema odredbi stava 3. ovog člana kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se i ko u namjeri izvršenja djela navedenih u Glavi XXIII ovog zakonika daje uputstva o izradi i korištenju eksploziva ili eksplozivnih naprava, vatrenog ili drugog oružja ili štetnih ili opasnih materija ili obučava drugog za izvršenje ili učestvovanje u izvršenju tih djela ili daje sredstva ili ustupa prostore za obuku za njihovo vršenje. I ovdje se radi o pripremnim radnjama za izvršenje krivičnih djela terorizma i drugih

krivičnih djela navedenih u stavu 1. ovog člana, koje je zakonodavac posebno inkriminisao zbog njihove velike opasnosti po cijelo društvo.

Zakonodavac je predvidio obavezno oduzimanje objekata i drugih nepokretnosti, kao i predmeta ili sredstava koja su korištena ili su bila namijenjena za terorističku obuku i vršenje terorističkih djela (stav 4.).

7. FORMIRANJE I OBUČAVANJE GRUPA RADI PRIDRUŽIVANJA STRANIM TERORISTIČKIM ORGANIZACIJAMA (ČLAN 304.)

Pridruživanje stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama koje se bave terorističkim aktivnostima je poslednjih godina u ekspanziji i na našim prostorima. Opravdanje za inkriminisanje takvih djelatnosti nalazi se u činjenici da terorizam predstavlja globalnu prijetnju te da nema nacionalnih granica. Svako društvo je potencijalna žrtva, a opasnost za građane vreba na svakom mjestu i u svako vrijeme. Veoma često izvršioци terorističkih akta su lica koja su prije terorističkog čina bila aktivna u nekim stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama.

Krivično djelo formiranje i obučavanje grupa radi pridruživanja stranim terorističkim organizacijama ima nekoliko oblika. Osnovnim oblikom djela (stav 1.) predviđena je kazna zatvora najmanje tri godine za onog ko vrbuje, poziva, obučava, oprema, organizuje ili na neki drugi način mobilize pojedince ili grupe lica sa ciljem pridruživanja stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama koje se bave terorističkim aktivnostima. Dakle, u pitanju su radnje podstrekavanja na pridruživanje stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama kao i radnje pripremanja za učesće u stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama koje se bave terorističkim aktivnostima. Ukoliko se radi o paravojnim ili parapolicijskim formacijama koje se ne bave terorističkim aktivnostima, neće postojati ovo krivično djelo.

Prema odredbi stava 2. ovog člana kaznom zatvora od dvije do petnaest godina kazniće se onaj ko prikuplja finansijska ili neka druga sredstva, sačinjava planove ili se dogovara s drugima ili vrbuje drugoga ili preduzme bilo koju drugu radnju kojom se stvaraju neposredni uslovi za izvršenje djela iz stava 1. ovog člana. Poseban oblik djela vrši onaj ko javno, putem sredstava informisanja ili na bilo koji drugi način uputi poruku javnosti, koja ima za cilj podsticanje drugog na izvršenje djela iz stava 1. ovog člana (stav 3.). Za ovaj oblik djela predviđena je kazna zatvora od jedne do deset godina.

Teži oblik djela postoji u slučaju kada je djelo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane više lica koja su se udružila za vršenje ovog djela (stav 4.) i za njega je predviđena kazna zatvora najmanje pet godina.

Kao i kod nekih drugih krivičnih djela terorizma i kod ovog krivičnog djela je predviđeno da će se izvršilac djela iz stava 1. ovog člana koji otkrije grupu ili vodeće članove grupe prije nego je djelo otkriveno ili je na taj način spriječeno izvršenje djela, kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do dvije godine, a može se i osloboditi od kazne (stav 5.). Odredbom stava 6. predviđeno je obavezno oduzimanje objekata

za obučavanje, finansijskih i svih drugih sredstava koja su korištena ili su bila namijenjena za vršenje djela iz ovog člana.

Iako se ovo djelo po svom nazivu i sadržini odnosi na formiranje i obučavanje grupa radi pridruživanja stranim terorističkim organizacijama, dakle na radnje koje prethode radnji pridruživanja stranim terorističkim organizacijama, zakonodavac je odredbom stava 7. ovog člana predvidio kažnjavanje i za ono lice koje se pridruži stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama koje se bave terorističkim aktivnostima. Predviđena kazna je kazna zatvora najmanje tri godine.

8. UZIMANJE TALACA (ČLAN 305.)

Ovo krivično djelo ima osnovni oblik i dva kvalifikovana oblika. Osnovi oblik djela čini onaj ko drugog zatvori, drži zatvorenog ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja ili ga drži ili prijete da će ga ubiti, povrijediti ili dalje držati kao taoca, s ciljem da primora Republiku Srpsku da nešto učini ili ne učini kao izričiti ili prećutni uslov za oslobađanje taoca. Dakle, najznačajniji elemenat ovog djela koji ga i svrstava u krivična djela terorizma jeste njegov subjektivni elemenat koji je određen kao cilj koji učinilac želi postići preduzetim radnjama izvršenja, a to je primoravanje Republike Srpske da nešto učini ili ne učini kao izričiti ili prećutni uslov za oslobodjenje taoca. Previđena kazna je kazna zatvora od jedne do deset godina.

Teži oblik djela postoji ako je usljed osnovnog oblika djela nastupila smrt otetog lica sa predviđenom kaznom zatvora najmanje pet godina. Najteži oblik djela, sa zapriječenom kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora, postoji u slučaju ako je pri izvršenju osnovnog oblika djela učinilac oteto lice s umišljajem lišio života.

9. ZAVRŠNE NAPOMENE

U cilju ispunjavanja zahtjeva Komiteta za evaluaciju mjera za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma (Manival), Krivični zakonik Republike Srpske je u posebnoj glavi XXIII, pod nazivom Krivična djela terorizma, predvidio nekoliko krivičnih djela kojima se nastoji obezbijediti efikasna i adekvatna krivičnopravna reakcije na sve oblike djelatnosti koje su povezane sa terorističkim aktivnostima. S tim u vezi, pored već postojećih krivičnih djela (terorizam, finansiranje terorističkih aktivnosti i uzimanje talaca) uvedena su i nova krivična: stvaranje terorističkih grupa i organizacija, javno podsticanje na vršenje terorističkih djela, vrbovanje i obučavanje za vršenje terorističkih djela, formiranje i obučavanje grupa radi pridruživanja stranim terorističkim organizacijama. Ove inkriminacije predstavljaju odraz prihvaćene tendencije proširenog, odnosno pooštrenog kažnjavanja za radnje pripremanja i saučesničke radnje koje se odnose na terorističke aktivnosti. Takva intencija zakonodavca je potpuno u skladu sa zahtjevima savremene kriminalne politike upravljene na sprečavanje i suzbijanje terorizma i odraz prihvatanja stanovišta da je sprječavanje raznih oblika teških krivičnih djela, među kojima je i terorizam,

moguće postići samo putem međunarodne saradnje svih država i ujednačavanjem njihovog krivičnog zakonodavstva

Prof. dr *Ivanka Marković*

CRIMES OF TERRORISM IN THE REPUBLIKA SRPSKA CRIMINAL CODE

SUMMARY

The Criminal Code of the Republika Srpska foresees a new group of criminal offenses entitled Criminal Offenses of Terrorism (Chapter XXIII) in which, in addition to the criminal offense of Terrorism and Crimes, the financing of terrorist activities, which were previously part of the criminal justice system of the Republika Srpska, contains completely new incriminations. New criminal offenses in this area have been introduced to meet the requirements set by the Committee for the Evaluation of Measures to Prevent Money Laundering and Terrorist Financing before Bosnia and Herzegovina. The paper summarizes the individual incriminations from this group of criminal offenses.

Key words: terrorism, terrorist financing, terrorist group or organization, terrorist activities.